

Ελληνισμός και Παλαιά Διαθήκη (Αρχιμ. Θεόφιλος Λεμοντζής, Δρ. Θεολογίας)

/ Πεμπουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες

(Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=162618>)

Μεταξύ των συγχρόνων ειδωλολατρικών κύκλων έχουν διαμορφωθεί κάποιες μετριοπαθέστερες ομάδες οι οποίες αν και αναγνωρίζουν ότι ο Χριστιανισμός αποτελεί ένα αγαθό της ελληνικής παράδοσης, όμως αρνούνται να αποδεχτούν το ιουδαϊκό υπόβαθρό του και απορρίπτουν την ιουδαϊκή παράδοση από την οποία γεννήθηκε. Μάλιστα καταφέρονται εναντίον της Παλαιάς Διαθήκης υποστηρίζοντας ότι πρέπει ο Χριστιανισμός ν' αποκοπεί από την Ιουδαϊκή παράδοση καθώς πρεσβεύουν έναν εξελληνισμένο Χριστιανισμό.

Οι Πατέρες μας, και ειδικότερα ο άγιος Επιφάνιος, στην αντιγνωστική του πολεμική, τονίζει έντονα την ενότητα της Παλαιάς και της Καινής Διαθήκης. Η ενότητα εκφράζεται μέσα από το γεγονός ότι ο ίδιος Θεός αποκαλύφθηκε στην εποχή του Νόμου και της Χάριτος, στην εποχή της Παλαιάς και στην εποχή της Καινής Διαθήκης. Ο άσαρκος Θεός Λόγος ήταν αυτός που φανερώθηκε στους αγίους άνδρες του Ισραήλ και ενσαρκώθηκε κατά τους χρόνους της Καινής Διαθήκης. Ο Ιησούς Χριστός είναι η εκπλήρωση των προφητικών προρρήσεων, το τέλος των παλαιοδιαθηκικών προφητειών. Ο ίδιος ο άσαρκος Λόγος μίλησε στους ανθρώπους δια των προφητών και των αγίων ανδρών του Ισραήλ, του οποίου την άκτιστη δόξα είδε ο προφήτης Ησαΐας. «ταῦτα εἶπεν Ἡσαΐας ὅτε εἶδε τὴν δόξαν αὐτοῦ καὶ ἐλάλησε περὶ αὐτοῦ», αναφέρει ο ευαγγελιστής Ιωάννης (Ιωάν. 12,41). Ο Ιησούς Χριστός, αν και στιγμάτισε με έντονο και καυστικό τρόπο την υποκρισία των Φαρισαίων και των άλλων εκπροσώπων του Νόμου (Ματθ.23,1-7) δεν απαίτησε από τους ανθρώπους ν' απορρίψουν το Νόμο και τη διδασκαλία των προφητών, αλλά να τον τηρούν (Λουκ. 10,27-28). Όμως ερμήνευσε εκ νέου το Νόμο της Παλαιάς Διαθήκης, τόνισε τις παρερμηνείες που είχαν γίνει από εκπροσώπους του Ιουδαϊκού κατεστημένου, και υπογράμμισε το ουσιώδες στοιχείο του Νόμου που είναι η αγάπη.

Η Παλαιά Διαθήκη έγινε Αγία Γραφή για την πρώτη Εκκλησία, στηριζόμενη στην

αυθεντία του Κυρίου ο οποίος μας προτρέπει: «ἐρευνᾶτε τὰς γραφάς, ὅτι ὑμεῖς δοκεῖτε ἐν αὐταῖς ζωὴν αἰώνιον ἔχειν· καὶ ἐκεῖναί εἰσιν αἱ μαρτυροῦσαι περὶ ἐμοῦ» (Ιωάν. 5, 39). Η αγάπη και η Χάρη της Καινῆς Διαθήκης συμπληρώνει αλλά και υπερβαίνει το Νόμο της Παλαιάς Διαθήκης. Η Καινή Διαθήκη αποτελεί την συνέχεια της Παλαιάς, ως εκπλήρωση των παλαιών προσδοκιών και ως πρόδρομος της εσχατολογικῆς εκπλήρωσης. Ο Νόμος της Παλαιάς Διαθήκης εἶναι ἡ σκιά της νέας εποχῆς που ανέτειλε με την ἔλευση του Ἰησοῦ Χριστοῦ στον κόσμο. Εάν αρνούμεθα την Παλαιά Διαθήκη, αρνούμεθα τις ρήσεις των προφητῶν περὶ του Κυρίου μας και το βαθύτερο νόημα του σωτηριώδους ἔργου του Ἰησοῦ Χριστοῦ. Ο Ἰησοῦς εἶναι ὁ ενσαρκωμένος Λόγος, Αυτός που ἔρχεται να εκπληρώσει τις προσδοκίες των προφητῶν.

Μία ἄλλη κατηγορία που εκτοξεύεται ἐναντίον της Εκκλησίας εἶναι ὅτι ὁ Χριστιανισμός κατέστρεψε τα αρχαία ιερά. Η κατηγορία αὐτή δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα, διότι οἱ χριστιανοί δεν κατέστρεψαν τα αρχαία ιερά αλλά τα μετέπλασαν και τα διαμόρφωσαν ὥστε να υποδεχθoύν τη λατρεία της χριστιανικῆς πίστες. Ασφαλῶς υπάρχουν και οἱ ἐξαιρέσεις ακραίων πράξεων, που κι αὐτές ἐντάσσονται στο ψυχολογικό κλίμα της εποχῆς, στις ἐντάσεις, στις αντιπαλότητες και τους ανταγωνισμούς, ἀκόμη και στο φανατισμό. Εκείνη την εποχή υπήρχε μια ἐντονη αντιπαλότητα ἡ οποία τροφοδοτήθηκε ἀπὸ το μένος των ειδωλολατρῶν ἐναντίον των χριστιανῶν κατὰ την περίοδο των διωγμῶν καθώς ἐπὶ τρεις αἰῶνες οἱ ειδωλολάτρες ἐδίωξαν, βασάνισαν, ἐφόνευσαν τους χριστιανούς. Η χορεία των μαρτύρων ἀποτελεῖ ἀδιάψευστο μάρτυρα. Κατὰ συνέπεια, ἀνθρώπινο ἦταν ὀρισμένοι χριστιανοί να προβοῦν σε ὀρισμένες ἀκρότητες. Αὐτό ὁμως ἀποτελεῖ την ἐξαίρεση ἐνῶ κατὰ κανόνα ἡ χριστιανικὴ ἐκκλησία ἐπιλέγει ἀφοβα, θα λέγαμε το ἐπιδιώκει κίολας, να τελέσει το μυστήριο της Θείας Ευχαριστίας μέσα σε ἀρχαίους ειδωλολατρικούς ναούς ἢ και σε ἀρχαία ιερά και Ἀσκληπιεία, ἐπιφέροντας τις ἀπαραίτητες τροποποιήσεις και ἀναπλάσεις κάθε φορά. Εφόσον ὁ ἀριθμός των ειδωλολατρῶν μειώθηκε αἰσθητά, κατὰ συνέπεια δεν υπήρχε λόγος ὑπαρξης τόσο πολλῶν ειδωλολατρικῶν ιερῶν. Αναφέρουμε ἕνα χαρακτηριστικό περιστατικό: Η Ἀντιόχεια ἦταν το πιο ἰσχυρό κέντρο της ειδωλολατρίας στην Ἀνατολή. Η θεαματικὴ πρωτοβουλία του αυτοκράτορα Ἰουλιανοῦ του Παραβάτη, ὁ οποίος προσπάθησε ἀνεπιτυχῶς να ἐπαναφέρει την ειδωλολατρία, να προσφέρει θυσίες στον περίφημο για το χρυσελεφάντινο ἀγάλμα ναό του Ἀπόλλωνα στο προάστιο της Δάφνης, στην Ἀντιόχεια, τον ἔφερε ἀντιμέτωπο με τη σκληρὴ πραγματικότητα. Τον υποδέχθηκε στον ἔρημο ἀπὸ ειδωλολάτρες ναό, ἕνας ειδωλολάτρης ιερέας με ἰσχνή χήνα στα χέρια του για τη θυσία, πληρωμένη ἀπὸ το πενιχρό του βαλάντιο, χωρίς καμιὰ συμμετοχή των κατοίκων της πόλεως, και μάλιστα σε ἀντίθεση προς την πάνδημη συμμετοχή του λαοῦ στη «γενέθλιο

ημέρα» του μάρτυρα Βαβύλα, ο οποίος είχε ταφεί στο ιερό άλσος του ναού αυτού. Η νέα πραγματικότητα που διαμορφωνόταν λοιπόν και όχι μια δήθεν κακότητα των χριστιανών προσδιόρισε την μετάπλαση των ειδωλολατρικών ναών σε χριστιανικούς.

(Συνεχίζεται)